

Regionale Zorgnetwerken ABR

Regionaal Zorgnetwerk Antibioticaresistentie Noord-Holland Oost/Flevoland

REGIONAAL RISICOPROFIEL NOORD-HOLLAND OOST/FLEVOLAND 2021

DEELRAPPORT HET ZORGLANDSCHAP

Regionale
Zorgnetwerken
Antibioticaresistentie
NH-FL

REGIONALE ZORGNETWERKEN ANTIBIOTICARESISTENTIE

ABR zorgnetwerken

Het ministerie van VWS startte in 2015 met het landelijke programma Antibioticaresistentie (ABR). Als onderdeel van dit programma zijn regionale zorgnetwerken gevormd. Het ABR zorgnetwerk Noord-Holland Oost/Flevoland is 1 van deze 10 zorgnetwerken en omvat de GGD-regio's Amsterdam, Gooi & Vechtstreek en Flevoland.

Waarom dit deelrapport?

De regionale ABR zorgnetwerken hebben als taak om de aanpak van ABR op regionaal niveau te ondersteunen en stimuleren. Speerpunten hierbij zijn meer samenwerking, kennisuitwisseling, transmurale werkafspraken en een eenduidige besluitvormingsstructuur tussen de publieke gezondheidszorg, 1e lijnszorg, 2e lijnszorg en de langdurige zorg, zodat er een sluitende ketenaanpak ontstaat. Denk bijvoorbeeld aan tijdige en volledige informatie over bijzonder resistente micro-organismen (BRMO) bij de overdracht van cliënten tussen organisaties of bij uitwisseling van personeel. Inzicht in het zorglandschap is van belang om organisaties te kunnen betrekken bij het ABR zorgnetwerk en om samenwerking en kennisdeling over ABR te stimuleren. In dit deelrapport wordt het zorglandschap van Noord-Holland Oost/Flevoland beschreven. Welke en hoeveel zorgorganisaties zijn er, hoe groot zijn ze, wat is het verzorgingsgebied en welke verbindingen bestaan er tussen organisaties?

COLOFON

Dit is een uitgave van het regionale coördinatieteam van het ABR Zorgnetwerk Noord-Holland Oost/Flevoland, april 2021.

Tekst: Mandy van den Brink, Henriëtte Dijkshoorn, Tamara Meerhoff.

Contact:

info@abrzorgnetwerknhfl.nl

www.abrzorgnetwerknhfl.nl

HET ZORGLANDSCHAP IN NOORD-HOLLAND OOST/FLEVOLAND

SAMENVATTING

ZIEKENHUISZORG, ACUTE ZORG EN LABORATORIA

In 2019 waren er 9 ziekenhuisorganisaties met 11 klinische locaties en 6 buitenpoliklinieken in Noord-Holland Oost/Flevoland. Op 3 locaties wordt academische of specialistische zorg gegeven (VUmc, AMC en AvL). Verder telt de regio zo'n 45 zelfstandige behandelcentra die op ruim 80 locaties medische ingrepen verrichten. In 2019 verzorgden 3 regionale ambulancevoorzieningen 149.061 ambulanceritten in de regio. Zes medisch microbiologische laboratoria (MML) in de regio doen diagnostiek voor inwoners van Noord-Holland Oost/Flevoland.

LANGDURIGE ZORG

In Noord-Holland Oost/Flevoland bieden 34 organisaties op ruim 150 locaties zorg aan ouderen. Hieronder vallen zowel verpleeg- en verzorgingshuizen, als kleinschalige woonvormen voor ouderen. Ook telt de regio 4 revalidatiecentra en 10 revalidatieafdelingen in verpleeghuizen. Op ruim 140 locaties voor gehandicaptenzorg in de regio wordt 24-uurszorg geboden aan cliënten met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking.

EXTRAMURALE ZORG

In Noord-Holland Oost/Flevoland zijn er circa 100 organisaties die thuiszorg bieden, 449 huisartspraktijken, 234 apotheken en 3 GGD'en.

DIVERS ZORGLANDSCHAP

Het zorglandschap in Noord-Holland Oost/Flevoland is groot, divers en verandert continu. Met name in Amsterdam is het zorgaanbod groot en versnipperd. Fusies van zorgorganisaties, een toename van complexe zorg in verpleeghuizen en de thuiszorg, privatisering en de vele professionals die betrokken kunnen zijn bij de zorg voor een patiënt/cliënt betekent dat het maken van gezamenlijke afspraken lastig kan zijn.

SAMENWERKING

Er zijn verschillende samenwerkingsverbanden van zorgorganisaties en professionals uit 2e lijnszorg, 1e lijnszorg, acute zorg en langdurige zorg, zowel op landelijk, regionaal als lokaal niveau. Zij kunnen faciliteren in de samenwerking die nodig is voor de aanpak van ABR, zoals voor transmurale werkafspraken.

MEER INFORMATIE

Op de website staat een overzicht van zorgorganisaties in de regio:

www.abrzorgnetwerkhfl.nl/zorgkaart-regio-noord-holland-oost-flevoland

Het zorglandschap is continu in beweging en er bestaat geen volledig en up-to-date overzicht van alle zorgorganisaties in de regio. Voor het huidige overzicht is de informatie uit de GHOR4all systemen van de Veiligheidsregio's als basis gebruikt en gecontroleerd en aangevuld met informatie uit andere bronnen, zoals websites van organisaties en jaarverslagen. Hierbij zijn zoveel mogelijk de definities uit de notitie 'Regionaal risicoprofiel Regionale Zorgnetwerken ABR' aangehouden.¹

Ziekenhuizen

Mensen die worden opgenomen in ziekenhuizen lopen meer risico op infecties en om te maken te krijgen met resistentie bacteriën. Dit heeft onder andere te maken met de toenemende complexiteit van de zorg, het relatief hoge antibioticagebruik in ziekenhuizen en de verminderde weerstand van patiënten. De definitie van ziekenhuiszorg is niet altijd eenduidig. Wij hanteren de definities van het CBS: een algemeen ziekenhuis is een medisch-specialistisch centrum voor behandeling en verpleging met overnachting, niet gericht op een specifieke bevolkingsgroep en/of specifieke fysieke ziekten of ziektebeelden van psychische aard.² In een academisch ziekenhuis ligt de nadruk op zeer gespecialiseerde zorg voor patiënten met zeldzame of complexe ziektebeelden, wetenschappelijk onderzoek en opleiding. Categorale instellingen, zelfstandige behandelcentra en psychiatrische ziekenhuizen vallen buiten deze definitie.

Zelfstandige behandelcentra

Een zelfstandig behandelcentrum (ZBC) is een commerciële instelling, waarin 2 of meer medisch specialisten samenwerken.³ Vaak is een ZBC gespecialiseerd in een bepaalde behandeling, zoals plastische chirurgie, orthopedie of dermatologie. Een deel van de ZBC's voert (operatieve) ingrepen uit, die infectierisico's met zich meebrengen en daarmee het risico op ABR verhogen.

ZIEKENHUIZEN, ZELFSTANDIGE BEHANDEL-CENTRA EN AMBULANCEZORG

9 ziekenhuisorganisaties in de regio

In het zorgnetwerk Noord-Holland Oost/Flevoland bieden 9 organisaties ziekenhuiszorg, verspreid over 11 locaties. Er is 1 academisch ziekenhuis (Amsterdam UMC) met 2 locaties, 1 topklinisch ziekenhuis (OLVG) en 1 specialistisch ziekenhuis (Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis). De overige 6 ziekenhuizen in de regio Noord-Holland Oost/Flevoland zijn algemene ziekenhuizen. Enkele ziekenhuizen bieden ook poliklinische zorg op andere locaties, zogenaamde buitenpoliklinieken. De regio telt 6 buitenpoliklinieken (tabel 1).

Academische, topklinische en specialistische ziekenhuizen

De 2 locaties voor academische ziekenhuiszorg (AMC en VUmc) zijn in 2018 bestuurlijk gefuseerd tot het Amsterdam UMC. Deze ziekenhuizen verlenen niet alleen algemene zorg, maar voeren ook de meer zeldzame en ingewikkelde behandelingen uit. Daarnaast wordt er wetenschappelijk onderzoek gedaan en worden er nieuwe medische behandelingen ontwikkeld. Het OLVG is een topklinische ziekenhuisorganisatie met 2 locaties en maakt samen met 25 andere ziekenhuizen in Nederland deel uit van de vereniging Samenwerkende Topklinische opleidingsZiekenhuizen (STZ). Deze ziekenhuizen werken intensief aan 3 pijlers: opleiding en onderwijs, wetenschappelijk onderzoek en topklinische zorg aan patiënten. Het Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis (AvL) biedt specialistische oncologische zorg. Het zorgaanbod van het OLVG en het AvL ligt tussen dat van universitaire medische centra en algemene ziekenhuizen. In 2020 werkten zo'n 8.400 inwoners uit Noord-Holland Oost/Flevoland in universitaire medische centra en 14.500 in ziekenhuizen en medisch specialistische zorg (figuur 3).

Verzorgingsgebied ziekenhuizen overstijgt zorgnetwerk

Het verzorgingsgebied van de ziekenhuisorganisaties omvat voornamelijk de inwoners van Amsterdam e.o., Gooi- en Vechtstreek en Flevoland. Echter, het verzorgingsgebied van de beide academische ziekenhuizen en het AvL is groter, vanwege de specialistische zorg die hier wordt geboden aan patiënten uit heel Nederland.

Zelfstandige behandelcentra (ZBC's)

In het zorgnetwerk Noord-Holland Oost/Flevoland houden 45 ZBC's zich op ruim 80 locaties bezig met medische zorg, waarbij (operatieve) ingrepen worden uitgevoerd, die het risico op ABR mogelijk verhogen. Denk bijvoorbeeld aan plastische chirurgie of orthopedische ingrepen. ZBC's die gericht zijn op diagnostiek, controles en/of revalidatie zijn daarbij buiten beschouwing gelaten. Vooral in Amsterdam telt veel ZBC's: 35 ZBC's met 44 locaties.

TABEL 1: ZIEKENHUIZEN IN NOORD-HOLLAND OOST/FLEVOLAND

(Zie ook www.abrzorgnetwerknhfl.nl/zorgkaart-regio-noord-holland-oost-flevoland)

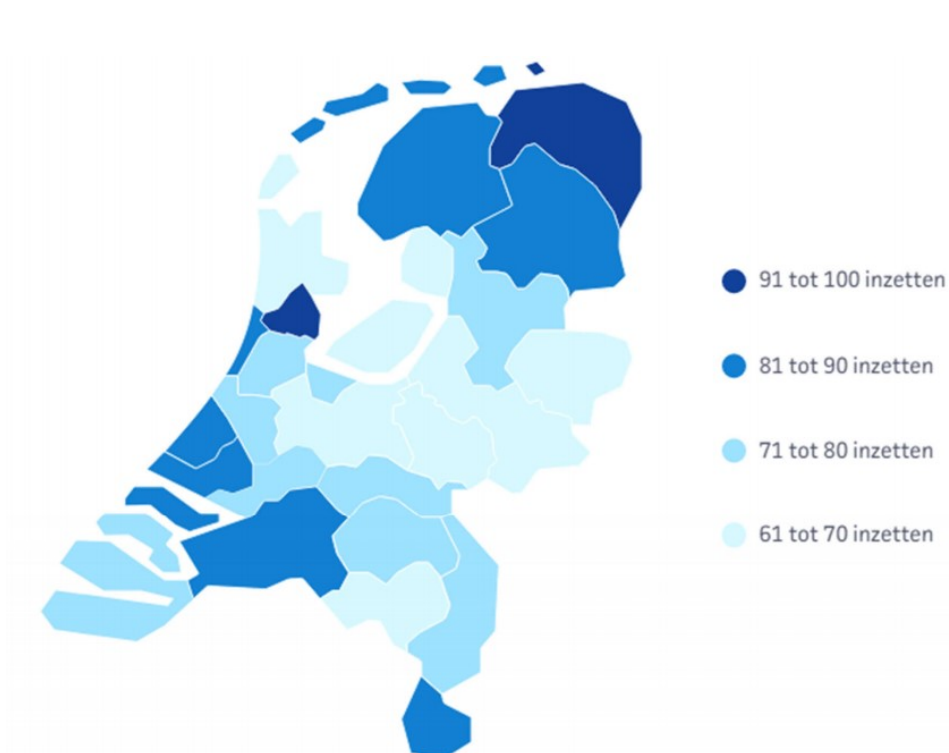
Organisatie	Locaties	Indicatie aantal bedden ¹
Amstelland Ziekenhuis	Amstelveen Polikliniek Uithoorn	255
Amsterdam UMC	Amsterdam (AMC) Amsterdam (VUmc)	1.002 733
Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis	Amsterdam	212
Antoniusziekenhuis	Polikliniek Emmeloord	
BovenIJ Ziekenhuis	Amsterdam	313
Flevoziekenhuis	Almere Polikliniek Almere	385
OLVG	Amsterdam Oost Amsterdam West Polikliniek Amsterdam	506 ²
Tergooi Ziekenhuis	Blaricum Hilversum Polikliniek Weesp	370 ²
Ziekenhuis St Jansdal	Lelystad Polikliniek Dronten	341 ³
Totaal		4.117

¹ Bronnen: Jaarverslagen en websites van organisaties, peiljaar 2016-2019

² Totaal aantal over alle locaties van de organisatie

³ Inclusief locatie Harderwijk

FIGUUR 1: AMBULANCEVERVOER: TOTAAL AANTAL INZETTEN PER REGIO PER 1.000 INWONERS (2019)

Bron: Ambulancezorg Nederland, Sectorkompas 2019

Ambulancezorg

Ambulancevervoer is een schakel in de ketenaanpak. Bij ambulancevervoer zijn infectiepreventiemaatregelen en overdracht van informatie van belang.

Er kunnen meerdere aanbieders van ambulancevervoer zijn in de regio.

Patiënttransfers

Patiënten die te maken krijgen met meerdere zorgorganisaties lopen meer risico om resistente bacteriën op te lopen of te verspreiden. Uitwisseling van patiënten tussen zorgorganisaties gebeurt vooral binnen 'natuurlijke' zorgregio's (zie figuur 2 op pagina 7). Uitwisseling tussen regio's komt in veel mindere mate voor.⁴

Medisch microbiologische laboratoria

Microbiologische diagnostiek speelt een belangrijke rol in de aanpak van ABR. Het gaat op individueel niveau om diagnostiek, consultvoering en infectiepreventie en op populatieniveau om inzicht in de aanwezigheid van BRMO en detectie van uitbraken in instellingen en de regio.

Ambulancezorg regionaal georganiseerd

De ambulancezorg is in Nederland georganiseerd in 25 Regionale Ambulancevoorzieningen (RAV's). In Noord-Holland Oost/Flevoland zijn 3 RAV's (Amsterdam, Gooi- en Vechtstreek en Flevoland). In 2019 waren er 78 ambulances actief in de regio Noord-Holland Oost/Flevoland, verdeeld over 16 standplaatsen. Dit is 9% van de landelijke capaciteit. De RAV's in de regio hebben gezamenlijk 583 fte in dienst. In 2019 verzorgden de ambulances in de regio 149.061 ritten. Gemiddeld werden er in 2019 in Nederland 77 inzetten per 1.000 inwoners uitgevoerd. In de regio Flevoland ligt dit lager dan landelijk.

PATIËNTTRANSFERS

Beperkt inzicht in transfer van patiënten

In de regio zijn vele zorginstellingen en patiënten worden veelvuldig overgeplaatst. Rondom Amsterdam vinden, door de aanwezigheid van 2 academische ziekenhuislocaties en een specialistisch ziekenhuis, patiëntbewegingen plaats van en naar Noord-Holland en Flevoland. Ook tussen algemene ziekenhuizen en verpleeghuizen vinden regelmatig transfers plaats in de regio. Daarnaast gaan patiënten vaker met complexe zorg naar huis, waar de thuiszorg de zorg overneemt.

Bij ontslag van een patiënt uit een ziekenhuis is een transferverpleegkundige uit het ziekenhuis betrokken als er daarna nog zorg nodig is. Uit een inventarisatie onder academische ziekenhuizen in 2016 bleek dat de transferverpleegkundigen van het VUmc 3.250 keer en van het AMC 3.000 keer per jaar werden geraadpleegd bij transfers, maar registratie en werkwijze varieerden sterk tussen transferbureaus.⁸ Voor de acute zorg is het aantal overplaatsingen in beeld gebracht voor 2016-2017. Van alle patiënten op de spoedeisende hulp afdeling van een ziekenhuis (SEH) ging 61% naar huis en werd 33% opgenomen in het ziekenhuis. In Noord-Holland Oost/Flevoland was het opnamecijfer lager (28%). Van de patiënten na de SEH werden opgenomen in het ziekenhuis, stroomde 14% daarna door naar wijkverpleging (zie tabel 2 en 3).⁹

MEDISCH MICROBIOLOGISCHE LABORATORIA

6 laboratoria verzorgen grootste deel diagnostiek in de regio

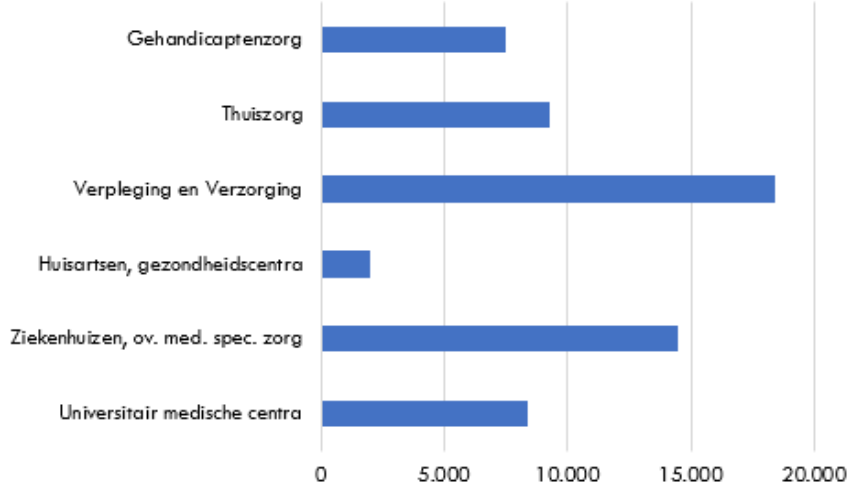
Er zijn 6 laboratoria voor medische microbiologie (MML) in het zorgnetwerk Noord-Holland Oost/Flevoland. Vijf MML's zijn gelokaliseerd in een ziekenhuis (AMC, OLVG, VUmc, en Tergooi), 1 MML is onderdeel van de GGD Amsterdam (Streeklaboratorium) en er is 1 zelfstandig MML (Atalmedial). Daarnaast voeren ook laboratoria buiten de regio diagnostiek uit voor inwoners van Noord-Holland Oost/Flevoland, zoals Izore uit Leeuwarden, Saltro uit Utrecht en Reinier Haga Medisch Diagnostisch Centrum uit Delft.

Figuur 2: Indeling van Nederland in zorgregio's op basis van patiëntstromen tussen Nederlandse ziekenhuizen

Bron: Donker et al. Analyse van patiëntstromen: de basis voor regionale bestrijding van gevaarlijke infecties. Ned Tijdschr Geneeskd. 2015;159:A8468.

Figuur 3: Aantal werknemers met een baan in zorg en welzijn 1e kwartaal 2020 woonachtig in Noord-Holland Oost/ Flevoland (excl. Amstelland).

Bron: CBS Statline, 2021

Tabel 2: Landelijke uitstroom van de SEH¹

Vervolg zorg (%)	2016	2017
Naar huis en overig	61	61
Klinische opname	34	33
Wijkverpleging	3	3
Wet langdurige zorg	2	2
Ander ziekenhuis	1	1
(Geriatrische) Revalidatiezorg	0	0
Overleden	0	0
Eerstelijnsverblijf	0	0
Verblijf acute psychiatrie	0	0

¹Spoeisende hulpafdeling ziekenhuis

Tabel 3: Landelijke uitstroom na SEH¹ en klinische opname

Vervolg zorg (%)	2016	2017
Naar huis en overig	71	71
Wijkverpleging	14	14
Wet langdurige zorg	5	5
(Geriatrische) Revalidatiezorg	5	5
Overleden	4	4
Eerstelijnsverblijf	1	1
Verblijf acute psychiatrie	0	0

¹Spoeisende hulpafdeling ziekenhuis

Bron: NZA. Update cijfers acute zorg 2019. Utrecht: NZA, 2020.

Langdurige zorg

Langdurige zorg is zorg met verblijf in een instelling, zoals een verpleeghuis of de gehandicaptenzorg. In deze instellingen bestaat een hoger risico op infecties en verspreiding van (resistente) bacteriën. Vaak is er sprake van een keten met veel zorggerelateerde contacten. Bewoners met een verminderde weerstand wonen dicht op elkaar en isoleren van bewoners bij dragerschap wordt als niet wenselijk ervaren. Het is daarom voor de veiligheid van bewoners en professionals belangrijk om de aanwezigheid van BRMO terug te dringen.⁷

Verpleeghuizen en woonzorgcentra

In een verpleeghuis wordt intensieve zorg geboden onder medische verantwoordelijkheid van een specialist ouderengeneeskunde (SO). Wonen en medische zorg zijn niet gescheiden. In een woonzorgcentrum zijn wonen en zorg soms gescheiden en worden faciliteiten, zoals een restaurant, vaak gedeeld. Vaak valt de medische zorg onder verantwoordelijkheid van de huisarts, soms in samenwerking met een SO. Het onderscheid tussen verpleeghuizen en woonzorgcentra is in de praktijk moeilijk te maken. Zorgorganisaties bieden vaak verschillende vormen van zorg aan op één locatie, zoals een woonzorgcentrum met een verpleegunit, kleinschalig wonen en afdelingen voor verpleeghuiszorg. Daarom is in de tekst geen onderscheid gemaakt tussen verpleeghuizen, woonzorgcentra en kleinschalig wonen.

Revalidatiezorg

Een revalidatiecentrum is een locatie met revalidatiepatiënten onder medische verantwoordelijkheid van een revalidatiearts. Er zijn verpleeghuizen die geriatrische revalidatiezorg bieden of met een revalidatieafdeling, onder verantwoordelijkheid van een SO met een revalidatiearts als consulent.

Gehandicaptenzorg

In een instelling voor gehandicaptenzorg wonen cliënten met een verstandelijke en/of lichamelijke beperking die intensieve zorg en verpleging krijgen. Wonen en medische zorg zijn niet gescheiden. De medische verantwoordelijkheid ligt bij een arts voor verstandelijk gehandicapten (AVG) of bij een huisarts met een AVG-arts als consulent. Ook kan er wonen zonder behandeling geleverd worden waarbij de huisarts volledig verantwoordelijk is.

LANGDURIGE ZORG

Meer dan 150 locaties bieden zorg aan ouderen

In Noord-Holland Oost/Flevoland zijn 34 organisaties die verpleging en/of verzorging aan voornamelijk ouderen bieden, verspreid over 154 locaties. Het gaat daarbij zowel om locaties voor verpleeghuiszorg, woonzorgcentra als kleinschalige woonvormen. De grootste aanbieders zijn Cordaan, Amsta, Amstelring, Vivium en Zorggroep Almere, met respectievelijk 21, 18, 17, 9 en 8 locaties in 2020. De andere 29 organisaties hebben 1 tot 7 locaties waar zij verpleging en/of verzorging bieden. Door de transitie in de zorg (het omvormen van de oude verzorgingshuizen naar verpleeghuizen of zelfstandige woningen) is het aantal organisaties, locaties en cliënten sterk aan verandering onderhevig. De aantallen zijn daarom indicatief. In 2019 ontvingen 13.605 inwoners van Noord-Holland Oost/Flevoland zorg met verblijf vanuit de Wet langdurige zorg.⁸ In 2020 werkten zo'n 18.400 inwoners uit Noord-Holland Oost/Flevoland in de sector verpleging en verzorging (figuur 3).

Revalidatiezorg verspreid geregeld

Er zijn 4 revalidatiecentra in Noord-Holland Oost/Flevoland, waarvan 2 in Flevoland, 1 in Gooi- en Vechtstreek en 1 in Amsterdam. Daarnaast zijn er 10 verpleeghuisorganisaties die geriatrische revalidatiezorg bieden of een revalidatieafdeling hebben.

Gehandicaptenzorg

Er zijn veel verschillende vormen van gehandicaptenzorg, zoals in instellingen, groepswoningen, zorgboerderijen en woonzorgcentra. In Noord-Holland Oost/Flevoland bieden 18 organisaties op meerdere locaties zorg. Andere aanbieders beschikken over 1 (vaak kleinschalige) locatie. In Noord-Holland Oost/Flevoland zijn enkele honderden locaties voor gehandicaptenzorg. Daarvan zijn er 140 locaties waar 24-uurszorg wordt geboden aan cliënten met lichamelijke en/of verstandelijke beperking. Er waren in 2020 circa 7.500 inwoners uit Noord-Holland Oost/Flevoland werkzaam in de gehandicaptenzorg.

TABEL 4: SAMENWERKINGSVERBANDEN EN NETWERKEN IN NOORD-HOLLAND OOST/FLEVOLAND

Naam	Website	Toelichting
Coöperaties van apotheken: Samenwerkende Apothekers Gooi en Omstreken, Farmaceutisch Bureau Amsterdam, Zorggroep Apothekers Amstelland (ZAA)	cosago.nl fbadam.nl	Samenwerkingsverbanden van openbare apothekers en ziekenhuisapothekers in de regio
Coöperaties / samenwerkingsverbanden huisartsen o.a.: Regionale Organisatie Huisartsen Amsterdam, Gemeenschappelijke Huisartsen Organisatie Gooi en Omstreken, Regioteam Flevoland van Medrie, Huisartsen Coöperatie Noorderzorg, Coöperatie Huisartsen Amsterdam Groot-Zuid, Huisartsen Coöperatie Mercatorplein, Huisartsencoöperatie De Baarsjes, Uithoorns Huisartsen Coöperatie, Amstelland Zorg, Medische Zorggroep Zuid-Oost, Stichting Gezondheidscentra Amsterdam Zuidoost & Diemen (GAZO) Huisartencoöperatie Medicamus, Stichting Amsterdamse Gezondheidscentra, Amsterdamse Huisartsen alliantie, Amstelland Zorg, Huisartsen Badhoevedorp, Zorggroep Diemen/Duivendrecht	rohamsterdam.nl ghogo.nl medrie.nl chagz.nl huisartsendebaarsjes.nl uhac.nl amstellandzorg.nl medzzo.nl gazo.praktijkinfo.nl medicamus.nl sag-amsterdam.nl amsterdamsehuisartsen.nl amstellandzorg.nl huisartsenbadhoevedorp.nl	Samenwerkingsverbanden voor huisartsgeneeskundige zorg en/of multidisciplinaire ketenzorg (zorggroepen)
ELAA	elaa.nl	Regionale Ondersteuningsstructuur voor 1e lijnszorg in Amsterdam-Almere
Medisch Coördinerend Centrum Gooi & Vechtstreek	mccgooienvechtstreek.nl	Samenwerking tussen huisartsen en medisch specialisten voor verbeteren kwaliteit van zorg en maken van werkafspraken
Ben Sajat Centrum	bensajetcentrum.nl	Centrum voor kennisontwikkeling en innovatie in de zorg voor ouderen en mensen met een beperking. Samenwerking met o.a. universiteiten, hogescholen en zorgorganisaties.
PROSCOOP	proscop.nl	Regionale Ondersteuningsstructuur voor 1e lijnszorg in Flevoland, Gelderland en Overijssel
REOS	reos.nl	Regionale Ondersteuningsstructuur voor 1e lijnszorg in Amstelland, Haarlemmermeer, Midden-Holland en Zuid-Holland Noord
SIGRA	sigra.nl	Samenwerkingsverband van zorg- en welzijnsorganisaties in Amsterdam e.o., Noord-Holland Noord en Zaanstreek-Waterland. O.a. coördinatie Transmuraal Platform Amsterdam en Transferoverleg Ziekenhuizen en VVT
SpoedZorgNet AMC	spoedzorgnet.nl	Netwerk van organisaties in de acute zorg en traumazorg
Transmuraal Coördinerend Centrum Beter Samen (TCC Beter Samen)	tccbetersamen.nl	Samenwerkingsverband van ziekenhuis St Jansdal en huisartsencoöperatie Medicamus om samenwerking tussen de 1e lijn en 2e lijn te optimaliseren.
Universitair Netwerk Ouderenzorg Amsterdam	unoamsterdam.nl	Samenwerking tussen universiteit en ouderen zorg. In NH-Oost/Fl zijn 7 zorgorganisaties aangesloten.
Vereniging Bedrijfstak Zorg	vbz-kam.nl	Zorg- en welzijnsorganisaties in regio's Amstelland en Meerlanden en Midden- en Zuid-Kennemerland.

Extramurale zorg

Extramurale zorg is zorg die verleend wordt in de huiselijke situatie, onder medische verantwoordelijkheid van de huisarts. Het risico op een infectie met een (resistente) bacterie en verspreiding van BRMO neemt extramuraal toe, omdat patiënten sneller uit het ziekenhuis ontslagen worden, er thuis steeds intensievere zorg wordt verleend en er vaak meerdere zorgverleners betrokken zijn.

Thuiszorg (wijkverpleging)

Het gaat hier om verzorging en verpleging van zelfstandig wonende cliënten. Thuiszorg wordt zowel in zelfstandige woningen als in aanleunwoningen bij een verpleeghuis of in een woonzorgcentrum gegeven.

Huisartsen

De huisarts speelt een rol bij het signaleren van BRMO (juist en tijdig aanvragen van diagnostiek en correcte follow-up), bij het zorgvuldig gebruik van antibiotica én bij het voorkomen van verspreiding van BRMO (hygiëne in de praktijk en bij patiënten thuis, en communicatie met andere zorgverleners). De huisarts vervult een regierol in de zorg en werkt samen met vele zorgverleners rondom een patiënt.

Apothekers

Apothekers beschikken over gegevens over antibioticagebruik in hun verzorgingsgebied, controleren de voorgeschreven medicatie op dosering en mogelijke interactie met andere medicatie, adviseren artsen over alternatieven en geven informatie over medicatiegebruik aan patiënten.

EXTRAMURALE ZORG

Circa 100 thuiszorgorganisaties actief in de regio

De thuiszorg is zeer divers georganiseerd, variërend van individuele ZZP-ers tot grootschalige organisaties die regionaal of landelijk opereren. Er zijn in de regio Noord-Holland Oost/Flevoland zo'n 100 organisaties die thuiszorg leveren, waarvan 13 organisaties die ook verpleeghuizen, aanleunwoningen of appartementencomplexen met zelfstandige woningen beheren en daar veelal de thuiszorg verlenen. Daarnaast zijn er zo'n 90 organisaties die alleen thuiszorg verlenen. Binnen een organisatie kunnen vele teams actief zijn. Er werkten zo'n 9.300 inwoners uit de regio in de thuiszorgsector (figuur 3). Ook zijn er waarschijnlijk vele ZZP-ers in de regio actief. Er bestaan geen regionale samenwerkingsverbanden voor ZZP-ers in de thuiszorg.

Circa 450 huisartspraktijken en 11 huisartsposten

In de regio Noord-Holland Oost/Flevoland waren er in 2018 naar schatting 449 huisartspraktijken.⁹ In 2017 waren dat er in heel Nederland 5.020.¹⁰ In huisartspraktijken en gezondheidscentra werkten in 2020 circa 2.000 inwoners uit de regio (figuur 3).

Huisartsen werken veelal samen in huisartsengroepen en waarnemersgroepen. Het merendeel van de huisartsen is aangesloten bij een zorggroep voor het organiseren van multidisciplinaire ketenzorg. In verschillende wijken van Amsterdam zijn er dergelijke samenwerkingsverbanden tussen huisartsen, net als in Amstelland, Flevoland en Gooi & Vechtstreek (zie tabel 4). Voor de nacht-, avond- en weekendzorg zijn huisartsen aangesloten bij huisartsposten. Er zijn 11 huisartsposten in Noord-Holland Oost/Flevoland: 5 in Amsterdam, 1 in Almere en de overige in Amstelveen, Blaricum, Lelystad, Dronten en Emme-loord.

Bijna helft apotheken in Amsterdam

In de regio Noord-Holland Oost/Flevoland zijn in totaal 234 openbare apotheken (peildatum 2020).¹¹ Bijna de helft (112) daarvan bevindt zich in Amsterdam. Er is 1 apotheekhoudende huisarts in de regio, in de Noordoostpolder. In heel Nederland zijn ruim 2.300 openbare apotheken en in 111 van de 355 gemeenten zijn 1 of meer apotheekhoudende huisartsen gevestigd. Apothekers werken regionaal vaak samen in coöperaties. In Noord-Holland Oost/Flevoland zijn er regionale apothekerscoöperaties in Amsterdam-Amstelland en Gooi & Vechtstreek (zie tabel 4).

TABEL 5: LANDELIJKE SAMENWERKINGSVERBANDEN EN NETWERKEN

Naam	Website	Organisatie
BeterOud	beteroud.nl	Consortium BeterOud werkt met diverse partijen aan een betere kwaliteit van leven van ouderen. In Noord-Holland is samenwerking met het Ben Sajet centrum.
Federatie Medisch Coördinerende Centra	fmcc.nl	Koepel Medisch Coördinerende Centra en transmurale centra. In NH Oost/FI zijn SIGRA, MCC Gooi & Vechtstreek en TCC Beter Samen aangesloten.
Ineen	ineen.nl	Vereniging van samenwerkingsverbanden in de 1e lijnszorg (gezondheidscentra, zorggroepen, 1e lijns diagnostische centra, huisartsenposten en ROS'en).
Landelijk Netwerk Acute Zorg	lnaz.nl	Koepel van 11 Regionale Overleggen Acute Zorg (ROAZ). In NH-Oost/Flevoland het SpoedZorgNet AMC actief.
Nederlandse Apothekers Coöperatie	napco.nl	Samenwerkingsverband van zelfstandige apothekers.
Landelijk Overleg Infectieziektebestrijding	lci.rivm.nl/landelijk-overleg-infectieziektebestrijding-loi	Overleg van GGD'en en landelijke organisaties
ROS-netwerk	ros-netwerk.nl	Landelijk netwerk van 15 ROS'en (Regionale Ondersteuningsstructuren) voor 1e lijnszorg. In NH-Oost/FI zijn ELAA, REOS en Proscop actief.
Samenwerkende Academische Netwerken Ouderenzorg	academischeouderenzorg.nl	Koepel van 6 regionale Academische Netwerken Ouderenzorg. In NH-Oost/Flevoland is het UNO Amsterdam actief.
Stichting Werkgroep Antibiotica Beleid	swab.nl	Werkgroep van artsen infectieziekten, arts-microbiologen en ziekenhuisapothekers voor het optimaliseren van zorgvuldig antibioticagebruik
Vilans	vilans.nl	Kenniscentrum voor sectoren en partijen in de langdurige zorg.
Vereniging van Zorgaanbieders voor Zorgcommunicatie	vzvz.nl	Vereniging van koepels van zorgaanbieders. Verantwoordelijk voor de elektronische uitwisseling van medische gegevens via het Landelijk Schakelpunt
Zorg voor Beter	zorgvoorbeter.nl	Kennisplein voor professionals in de ouderenzorg en zorg aan chronisch zieken.

GGD'en

De gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD) kan op vier gebieden een rol spelen bij de aanpak van ABR: preventie (voorlichting aan professionals én burgers over infectiepreventie), monitoring en advies (signaleren van uitbraken in publieke domein en beantwoorden van vragen), bestrijding (adviseren over maatregelen en regie voeren bij instellingsoverstijgende problematiek) en als bruggenbouwer tussen verschillende partijen.¹²

Samenwerkingsverbanden en netwerken

Speerpunten van het ABR zorgnetwerk zijn het stimuleren van meer samenwerking, kennisuitwisseling, transmurale werkafspraken en een eenduidige besluitvormingsstructuur - specifiek voor ABR - tussen de publieke gezondheidszorg, de 1e lijnszorg, de 2e lijnszorg en de langdurige zorg. Daarbij wil het zorgnetwerk zoveel mogelijk aansluiten bij bestaande structuren en initiatieven. Het is dan ook van belang om te weten welke relevante samenwerkingsverbanden en netwerken er al bestaan tussen organisaties, wat de focus is en welke organisaties en professionals hier actief in participeren.

Er bestaan diverse formele samenwerkingsverbanden en netwerken tussen zorgorganisaties en professionals. Deze hebben veelal als doel het delen van kennis en het stimuleren van de samenwerking tussen organisaties en zorgsectoren om de kwaliteit en continuïteit van zorg te borgen en te verbeteren. De meeste samenwerkingsverbanden en netwerken zijn regionaal georganiseerd, maar er zijn ook landelijke samenwerkingsverbanden en netwerken, soms met regionale afdelingen.

Drie GGD'en in Noord-Holland Oost/Flevoland

De lokale bestrijding van infectieziekten in het publieke domein wordt in Nederland uitgevoerd door de GGD'en. In Noord-Holland Oost/Flevoland zijn er 3 GGD'en:

- GGD Amsterdam (1.035.506 inwoners in 6 gemeenten)
- GGD Flevoland (407.818 inwoners in 6 gemeenten)
- GGD Gooi en Vechtstreek (250.692 inwoners in 7 gemeenten)

GGD'en werken, onder andere via regionale arts consulenten infectieziektebestrijding (RAC'ers), samen met het Centrum Infectieziektebestrijding (Cib) van het RIVM. De RAC'ers zorgen voor afstemming van regionaal en landelijk beleid, verspreiding van kennis en kunnen de regio ondersteunen bij uitbraken van infectieziekten. Noord-Holland Oost/Flevoland valt onder de RAC-regio Noord-Holland & Flevoland. GGD'en participeren ook in het Landelijk Overleg Infectieziekten (LOI). Aan het LOI nemen ook andere organisaties deel, zoals Cib, GGD GHOR Nederland (brancheorganisatie van de GGD'en en GHOR), IGJ (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd) en NVMM (Nederlandse Vereniging voor Medische Microbiologie). De 6 GGD'en in Noord-Holland/Flevoland werken samen in het Provinciaal Overleg Infectieziektebestrijding (POI). Daarnaast hebben GGD'en ook een coördinerende rol in de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) bij rampen en crises, zoals een grootschalige uitbraak van infectieziekten. Voor elke GGD-regio is er een GHOR-bureau.

SAMENWERKINGSVERBANDEN

Diversiteit aan regionale samenwerkingsverbanden en netwerken

Op regionaal niveau zijn vele samenwerkingsverbanden actief in Noord-Holland Oost/Flevoland (zie de tabel 4). Voorbeelden zijn de ROS (ELAA, REOS en Proscop), SIGRA en UNO Amsterdam.

- De ROS-netwerken (Regionale Ondersteuningsstructuur) voor 1e lijnszorg streven naar het versterken van de 1e lijnszorg, en het stimuleren van innovatie en samenwerking tussen 1e lijnszorg en publieke zorg, 2e lijnszorg, overheden, zorgverzekeraars en het bedrijfsleven. In Noord-Holland Oost/Flevoland zijn ELAA, REOS en Proscop actief. ELAA is het ROS-netwerk in Amsterdam-Almere, REOS in Amstelland, Haarlemmermeer, Midden-Holland en Zuid-Holland Noord en Proscop in Flevoland, Gelderland en Overijssel;
- SIGRA (Samenwerkende Intramurale Gezondheidszorgvoorzieningen Regio Amsterdam) is een netwerkorganisatie van zorg- en welzijnsorganisaties in Amsterdam e.o., Noord-Holland Noord en Zaanstreek-Waterland. SIGRA ondersteunt onder andere het gebruik van POINT, een ICT-applicatie voor het werkproces bij de overdracht van patiënten. Ook coördineert de SIGRA het Transmuraal Platform Amsterdam, een platform van huisartsen en specialisten om regionale transmurale werkafspraken te ontwikkelen,

TABEL 6: LANDELIJKE BEROEPSVERENIGINGEN EN BRANCHEORGANISATIES

Naam	Website	Organisatie
ActiZ	actiz.nl	Branchevereniging van zorgorganisaties voor ouderen, chronisch zieken en jeugd
Apotheekhoudende Huisartsen Coöperatie	ahc-coop.nl	Branchevereniging van apothekhoudende huisartsen
Federatie van Medisch Specialististen	demedischspecialist.nl	Vereniging van medisch specialisten in ziekenhuizen en instellingen, met vertegenwoordigingen uit 33 wetenschappelijke verenigingen, waaronder de NVMM en de NVZA
Gemeentelijke Gezondheidsdienst en Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio	ggdghor.nl	Belangenvereniging van 25 GGD'en en GHOR-bureaus
Koepel Artsen Maatschappij en Gezondheid	kamg.nl	Koepel van 10 wetenschappelijke verenigingen van artsen maatschappij en gezondheid in NL, waaronder de NVIB.
Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Pharmacie	knmp.nl	Landelijke beroeps- en brancheorganisatie verdeeld in 11 districten. NH Oost/FI valt onder 4 districten: Noordwest I, II, Oost en Noord.
Landelijke Huisartsen Vereniging	lhv.nl	Beroepsvereniging van huisartsen met 23 kringen, verdeeld over 7 regio's. In RZN NH Oost/FI zijn 4 huisartskringen: Amsterdam-Almere, Noord-Holland Midden, Zwolle/Flevo/Vechtdal en Midden-Nederland.
Nederlands Huisartsen Genootschap	nhg.org	Wetenschappelijke vereniging van huisartsen
Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra	nfu.nl	Koepel van de 7 universitaire medische centra in Nederland
Nederlandse Vereniging van Artsen voor Verstandelijk Gehandicapten	nvavg.nl	Vereniging van artsen voor verstandelijk gehandicapten
Nederlandse Vereniging voor Infectieziektebestrijding	nvib.net	Wetenschappelijke vereniging voor artsen infectieziektebestrijding
Nederlandse Vereniging voor Medische Microbiologie	nvmm.nl	Vereniging voor professionals in de medische microbiologie
Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen	nvz-ziekenhuizen.nl	Branchevereniging van algemene en categorale ziekenhuizen
Nederlandse Vereniging van Ziekenhuisapothekers	nvza.nl	Wetenschappelijke vereniging van ziekenhuisapothekers
Vereniging van Specialisten Ouderengeneeskunde	verenso.nl	Beroepsvereniging van specialisten ouderengeneeskunde, verdeeld over 18 regio's. NH-Oost/FI bestaat uit 2 regio's: Amsterdam en 't Gooi/Flevoland.
Vereniging voor Hygiëne & Infectiepreventie in de Gezondheidszorg	vhig.nl	Beroepsvereniging voor deskundigen infectiepreventie in de intra- of extramurale zorg
Vereniging voor infectieziekten	infectieziekten.org	Wetenschappelijke vereniging voor infectieziekten
Verpleegkundigen en Verzorgenden Nederland	venvn.nl	Beroepsvereniging voor verpleegkundigen, verzorgenden en verpleegkundig specialisten
Samenwerkende Topklinische opleidingsZiekenhuizen	stz.nl	Samenwerkingsverband van ziekenhuizen gericht op stimuleren van topklinische zorg, opleiding en wetenschap
ZorgthuisNL	zorgthuis.nl	Branchevereniging voor ondernemers in de thuiszorg
Zorgverzekeraars Nederland	zn.nl	Belangenbehartiging van alle 11 zorgverzekeraars in NL

- te implementeren en te borgen;
- UNO Amsterdam (Universitair Netwerk Ouderenzorg) richt zich op het verbinden van wetenschap en praktijk. In Noord-Holland Oost/Flevoland zijn 7 zorgorganisaties hierbij aangesloten.

Landelijke samenwerkingsverbanden belangrijk voor aanpak

Op landelijk niveau zijn samenwerkingsverbanden en netwerken zoals Vilans, Zorg voor Beter, de Stichting Werkgroep Antibiotica Beleid (SWAB) belangrijke partners voor de zorgnetwerken ABR (zie tabel 5).

Beroeps- en brancheverenigingen vaak ook inhoudelijke rol

Voor vrijwel elke beroepsgroep en zorgsector bestaan landelijke beroepsverenigingen en brancheorganisaties, soms met regionale afdelingen (zie tabel 6). Zij behartigen de belangen van de leden en spelen vaak ook een belangrijke rol in de professionalisering van de beroepsgroep, bijvoorbeeld door het opstellen van richtlijnen en handreikingen, organiseren van thematische bijeenkomsten en scholingen of het bieden van organisatorische ondersteuning. Voor de regionale ABR zorgnetwerken zijn onder meer de volgende drie beroepsverenigingen met regionale afdelingen van belang:

- 4 regionale afdelingen van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Pharmacie (KNMP): Noordwest I, II, Oost en Noord;
- Vereniging van Specialisten Ouderengeneeskunde (Verenso) bestaat in Noord-Holland Oost/Flevoland uit 2 regio's: Amsterdam en 't Gooi/Flevoland;
- Landelijke Huisartsenvereniging (LHV) telt 3 huisartskringen in de regio: Amsterdam-Almere, Zwolle/Flevo/Vechtdal en Noord-Holland Midden.

BRONNEN

- 1 Notitie Regionaal risicoprofiel regionale zorgnetwerken ABR. Utrecht: GGD GHOR Nederland/LNAZ, 2018.
- 2 Centraal Bureau voor de Statistiek. Begrippen. Heerlen/Den Haag: CBS. <https://www.cbs.nl/nl-NL/menu/methoden/begrippen/default.htm?conceptid=2883>
- 3 Rijksoverheid. Krijg ik een behandeling in een privékliniek of zelfstandig behandelcentrum vergoed? <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/zorgverzekering/vraag-en-antwoord/krijg-ik-een-behandelingen-in-een-privéklinieken-of-zelfstandige-behandelcentrum-vergoed>
- 4 Donker T, Ciccolini M, Wallinga J, Kluytmans JA, Grundmann H, Friedrich AW. Analyse van patiëntstromen: de basis voor regionale bestrijding van gevaarlijke infecties. *Ned Tijdschr Geneeskd.* 2015;159:A8468.
- 5 Hommel M. Analysing the discharging process for patients who need care after their hospitalization in the MUMC+ A case study. Master Thesis Healthcare Policy Innovation and Management. Maastricht: MUMC+, 2016. <https://transferverpleegkundigen.venvn.nl/Landelijke-dagen/>
- 6 Nederlandse Zorgautoriteit. Update cijfers acute zorg 2019. Utrecht: Nederlandse Zorgautoriteit, 2019. https://puc.overheid.nl/nza/doc/PUC_301126_22/1
- 7 Zorg voor Beter; Kennisplein voor verpleging, verzorging, zorg thuis en eerstelijns. Antibioticaresistentie in de zorg. <https://www.zorgvoorbeter.nl/hygiene/antibioticaresistentie>
- 8 Centraal Bureau voor de Statistiek. Monitor Langdurige Zorg. Heerlen/Den Haag: CBS, 2020. <https://mlzopendata.cbs.nl/#/MLZ/nl/dataset/40075NED/table?ts=1601985001847>
- 9 Landelijke huisartsenvereniging. Feiten en cijfers huisartsenzorg. <https://www.lhv.nl/uw-beroep/over-de-huisarts/kerncijfers-huisartsenzorg>
- 10 Stichting Sociaal Fonds Huisartsenzorg. Zicht op regionale capaciteit en arbeidsmarktvragestukken huisartsenzorg. <https://www.ssfh.nl/werken-in/arbeidsmarkt-in-cijfers/regionale-cijfers>
- 11 Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. Aanbod eerstelijnszorg; farmaceutische zorg. Bilthoven: RIVM, 2020. <https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/eerstelijnszorg/regionaal-internationaal/farmaceutische-zorg>
- 12 GGD GHOR Nederland. De rol van de GGD in de aanpak van antibioticaresistentie; position paper. Utrecht: GGD GHOR Nederland, 2016.